

הלכות הדרף היומי

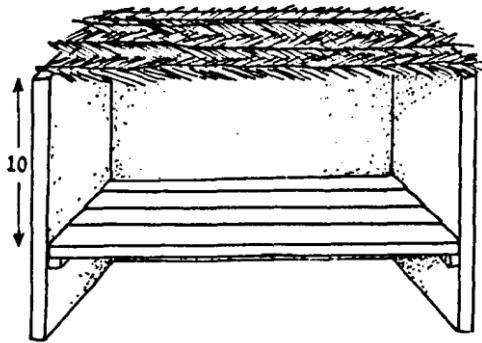
מסכת סוכה

תוכן

- א. הסומך סוכתו בכרעי המטה כשרה.....1
- ב. אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה ... מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה ... שנעץ שפודין של ברזל וסיכך עליהם.....1
- ג. לא שנו אלא סמך אבל סיכך על גב המטה כשרה.....4

דף כא.

א. הסומך סוכתו בכרעי המטה כשרה

מי שמיטתו¹ מחוברת לשלושה דפנות, והם כרעי המטה, ורוצה לסכך מעל דפנות אלו להחשיבה כסוכה צריך שיהיה י' טפחים מן המטה עצמה עד לסכך, שמכיון שהסכך סמוך על הקרשים הללו שהם כרעי המטה נחשבת המטה עצמה קרקעית הסוכה וצריך להיות ממנה עד הסכך י' טפחים ואם לאו, פסולה.

ויש פוסלים גם אם יש גובה עשרה טפחים מהמיטה לסכך, מכיון שמעמיד את הסכך בדבר המקבל טומאה כמו שיבואר להלן. ולכתחלה נכון להזהר בזה² לצאת ידי כל הדעות.

ב. אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה ... מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה ... שנעץ שפודין של ברזל וסיכך עליהם

¹ שו"ע וז"ב תרל יג

² שער הציון שם ס"ק ס

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

י"א³ שיש להחמיר שלא להעמיד את הסכך על דבר המקבל טומאה וכן לא להחזיק את הסכך בדבר המקבל טומאה, אפילו אינו מקבל טומאה אלא מדרבנן⁴, שמא יבוא לסכך בו, ואף על גב שמעמידין הסכך על כותל אבנים, שם אין לחשוש, וכן בקיר בטון⁵ משום שלא שכיח שיסכך בהם וכן יש לנהוג לכתחלה, אכן בדיעבד או שאין לו שאר דברים, מותר להעמיד הסכך בדבר המקבל טומאה.

י"א⁶ שיש להחמיר שלא להעמיד בכל דבר הפסול לסיכוך, ולכן אין להעמיד את הסכך על דפנות הסוכה כיון שרחבות הם מד' טפחים, אלא יניח את הסכך על קורות הכשרים לסכך והקורות ישעין על דפנות הסוכה.

ולפיכך אין להניח את הסכך על גבי מסגרת מתכת⁷, וכן אין להניח קורות מתכת או מכל חומר אחר כפלסטיק וכדומה להחזיק את הסכך וכן אין לסכך על גבי מרפסת סגורה באלומיניום וכדומה.

ומי שיש לו מסגרת מתכת ומוטות מתכת לאורך הסוכה, לכתחילה יניח קורות עץ לרוחב. ועליהם יתן את הסכך באופן כזה, שלולא קורות העץ לא היה הסכך עומד ונמצא שהקורות מעמיד, וכלונסאות הברזל מעמיד דמעמיד⁸.

³ מ"ב תרכט כב ומ"ב תרל נט שכתב "דאף דמעמיד ע"ג מטה שהיא מקבלת טומאה לא איכפת לן בזה דקבלת טומאה על הסכך נאמר ולא על הדפנות. ומ"מ לכתחלה נכון להזהר בזה כי יש מן הפוסקים שמחמירין בזה". ובשער הציון סימן תרל ס"ק ס כתב "עיי' בבית יוסף שהביא בשם תרומת הדשן להכריח דגם דעת הר"ף הוא כן, מלבד דעת הרא"ש שהביא מירושלמי דדחה הטעם מפני שמעמיד בדבר המקבל טומאה. ולעניות דעתי משום זה בלבד קשה לסמוך להקל, אחרי שהר"ן וכן הרי"ב"א בחדושי דעתם דלדעת הר"ף יש לחוש לטעם זה, אכן אחרי בינותי בספרים ראיתי שרבים הם המקילים בפרט זה שפסקו כחכמים, הלא המה הר"ן גיאות [וזה לשונו, הסומך סוכתו לכרעי המטה להעמידה ולחזקה, אפילו אינה יכולה לעמוד בפני עצמה כשרה], והרמב"ם בפירושו המשנה שהעתיק הטעם אלבא דר' יהודה מפני שאין לה קבע ור' יהודה לטעמה וכו', ואין הלכה כר' יהודה, והר"ז"ה ורבנו ישעיה, הובא בשבלי הלקט, כולם כתבו בהדיא דהלכה כחכמים, וממילא מובן דאינם חוששין למה שמעמיד על דבר המקבל טומאה, וגם הר"ן שמחמיר הוא רק מדרבנן בעלמא, עיין שם, ובודאי יש לסמוך על דעת המקילין בזה, אכן לכתחלה נכון להזהר בזה לצאת ידי כל הדעות, ועיין בדברי קרבן נתנאל על הרא"ש".

⁴ מ"ב שם ס"ק כה

⁵ חזו"א סי' קמ"ג סק"ב

⁶ פמ"ג א"א סק"א דנסר רחב מד' טפחים פסול לסכך מדרבנן, אך מסתפק כיון דפסולו מדרבנן ולא משום קבלת טומאה אלא משום גזירת תקרה, והוי כעין גזירה לגזירה, ומסיים שראוי לכל ירא שמים להחמיר בזה, ובביאור הגר"א ריש סי' תר"ל כתב שמותר להעמיד על דפנות הפסולים לסכך מדרבנן, ועיין בביה"ל ריש סי' תר"ל.

⁷ ועיין שו"ת מנח"י ח"ד סי' מ"ה, פסקים והערות מהגרש"ז אויערבך זצ"ל בסו"ס הסוכה השלם

⁸ אך אם רק מניח את קורות העץ מעל קורות המתכת יש להסתפק שהרי הסכך היה עומד גם לולי קורות העץ וא"כ מה שמעמידו הוא המתכת. אמנם לעומת זה כיון שאינו אלא גזירה שמעיסכך במעמיד הרי יש כאן היכר ועיין בבכור"י ס"ק ט ובפרי מגדים אשל אברהם תרכט ט שכתב "להב"ח מדינא אסור, דהולך אחר המעמיד. אבל המ"א העלה דאין הולך אחר המעמיד, וכל שהסכך כשר סומך ונשען על דבר המקבל טומאה או מדברים שפסול לסכך, י"ל לכתחלה אסור עכ"פ. וכל שסכך נשען על מעמיד כשר והמעמיד יש לו מעמיד ב' שפסול

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

ודעת החזו"א⁹ שגם "מעמיד דמעמיד" פוסל אם אינו ראוי סיכוך, וכל שיש במבנה הסוכה דברים שמקבלים טומאה¹⁰ כגון ברגים או מסמרים, ובלעדם לא היה הסכך עומד, גם אם הסכך עצמו נשען על קורות עץ הכשרות לסכך, יש בזה משום איסור מעמיד.

ולכן, דפנות שבנויות על ידי ברגים או מסמרים גם אם אין משעין את הסכך עליהם אלא על קורות עץ המונחות מעליהם לדעת החזו"א¹¹ יש בו משום איסור מעמיד.

ומנהג תפוצת ישראל להקל בזה כדעת הפמ"ג¹² המ"ב ושו"ע הרב ועוד אחרונים רבים¹³.

הסולם¹³ יש להסתפק בו אם הוא מקבל טומאה, לפי שאין בו בית קבול והרי הוא כשאר כל פשוטי כלי עץ שאינם מקבלין טומאה, או אפשר שהנקבים שהשליבות תקועות בהן דומין לבית קבול, ולפיכך אין לסכך בו. ולכתחילה יש לזהר שלא להעמיד עליו או על ידו את הסכך.

אך קורות חרוצים או נקובים שמכניסים בהם את ראשי הקנים של הסכך, על אף שדומים לסולם שיש לו בית קיבול לשליבות¹⁴, כשרים לכתחילה אם נעשו קורות אלו לשם סיכוך¹⁵.

לסכך, או לא גזרינן אף לכתחילה. משמע שגל שהסכך אינו על המק"ט כשר ולא חש לב"ה. ועיין מקראי קודש סוכות ח"א סי' כ"א

⁹ או"ח סי' קמ"ג סק"ג על פי דעת הרמב"ן, הר"ן והריטב"א

¹⁰ אמנם רק בפסול מקב"ט שייך מעמיד דמעמיד ולא בשאר פסולי הסכך. שו"ת בצל החכמה ח"ה סי' מ"ג, מועדים וזמנים שם.

¹¹ ולשיטתו כדי שלא יהיה מעמיד יבנה באופנים הבאים א. שיעמיד ארבע קורות תחובות בקרקע ויהרוץ אותם בראשם ובחריצים יעמיד קורות במאוזן ללא מסמרים או ברגים, ועליהם מניח הסכך, ואז יכול לעשות דפנות אף ע"י מסמרים וברגים. ב. יבנה דפנות ע"י מסמרים וברגים של עץ שאינם מקבלים טומאה. ג. להעמיד את הסכך או את הקורות מחזיקי הסכך על גבי כותל של אבנים או קיר בטון, עמודי בטון וכדו'. ד. להעמיד את קורות הסוכה ודפנות הסוכה ע"י חבלים מפשתן או כותנה ולא ע"י מסמרים או ברגים.

¹² בס' תרכ"ט בא"א שם ומ"ב סעי' ז ש ותירל בסופו ובשו"ע הרב תרכ"ט יא ועיין שו"ת חלקת יעקב ח"ג סי' קכ"ז, ובמועדים וזמנים ח"א סי' פ"ב שמנהג בכל תפוצות ישראל להקל בזה, סי' אבן ישראל להגר"י פישר שליט"א על הרמב"ם פ"ד מהל' סוכה הט"ז, ועיין אורחות רבנו שסוכתו של גאב"ד משיבין זצ"ל היתה עם מעמיד דמעמיד המק"ט ובתשובה לשאלה אמר הגאון הנ"ל שנוהג כן עפ"י אבותיו שלא הקפידו על כך.

¹³ שו"ע ונו"כ תרכ"ט ז

¹⁴ ומטעם זה בשו"ת אמרי יושר ח"א מג חכך להחמיר שלא לסכך בהם. וז"ל "וגם יש לחוש קצת מצד מעמיד בדבר המק"ט כיון שיש ברעהם בית קיבול לקבל הקנים כמו שהחמיר הרשב"א בסילם והכא חמור יותר דשם היא עשויה לקבל קיבול עולמות אבל הכא הא יכולים להוציא הקנים ומ"ש כ"ת דאין לחוש לזה מטעם קיבול כיון שנעשה לסיכוך כמו מחצלת שיש בה שפה בעשאה לסיכוך כמ"ש מג"א סי' תרכ"ט ס"ק ו' בשם רדב"ז ל"ד לשם דמעמי' של רדב"ז אף דיש לו שפה כיון דעשוי לסיכוך בוודאי אינו עשוי לקבלה ואף בזה חולק הרב זצ"ל בש"ע יעו"ש אבל הכא הוי ע"כ עשוי לקבל כל הקנים".

¹⁵ באבנ"ז או"ח תעג התיר "כיון שעשאה לסיכוך הוא לצורך מחובר אפילו קודם שנתחבר מהור ... ולא דמי לשליבות הסולם. דבמה שתחוב השליבה בסולם בחוזק בנקב עומד חשיב נקב הזה בית קיבול. אבל הכא אינו תחוב בחוזק. רק שמונה מזה ומזה מתיישבים הקנים על הסוכב. והרי רובו חלל באמצע" ועיין שו"ת תורה

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

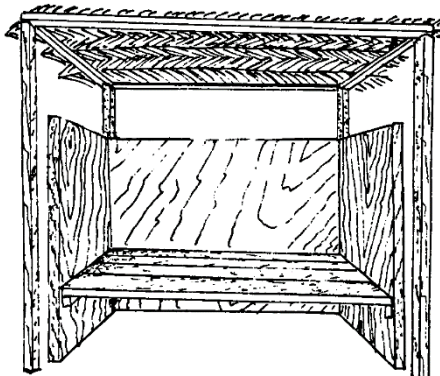
הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

אולם יש להחמיר שלא לחבר את הקנים למסגרת או לקורות ואז להעמיד אותם, אלא לחברם כשהקורות כבר עומדים ובנויים¹⁶.

ואם חורעם בעורת U א"כ אינו בית קיבול כלל וודאי יש להקל.

ג. לא שנו אלא סמך אבל סינך על גב המטה כשרה

מה שנתבאר שצריך שיהיה עשרה טפחים מהמטה. זה רק אם מסך על דפנות המיטה, אולם אם יעמיד עמודים מעץ בגובה עשרה טפחים סביבות המטה על הארץ, ואת הסך יניח עליהם על אף ששלוש דפנות המיטה הם דפנות הסוכה¹⁷, אפילו אין גובה עשרה מהמטה עד הסך, כשרה, כיון שיש י' טפחים מהארץ עד הסך¹⁸. וי"א¹⁹ שגם בזה צריך שיהיה עשרה טפחים מן המיטה.

אולם סוכה שהכניסו בה מיטה שממלאת את כל חלל הסוכה על אף שא"א לשבת מלבד על המטה, וגם את שולחנו צריך להעמיד על המיטה לכו"ע המטה אינה ממעטת מגובה הסוכה וכל שישי עשרה טפחים מן הארץ הסוכה כשירה²⁰.

¹⁶ לשמה סימן קעד שכתב "ה"ז כשרה דקי"ל בית קיבול העשוי למלאות אינו בית קיבול" אולם דעת הפמ"ג בא"א ח' דעשוי למלאות שמיה קיבול וכן פסק במ"ב.

¹⁷ "וכך אני מורה שלא לחברו למטה בארץ ולהשימו למעלה בשליבות כי זה פסול לדעת, רק אני מצוה דעל הסוכה יניח אחד בתוך חברו ואז הוא כעין סך ולא חל עליו שם כלי מעולם וזה כשר בלי פקפוק, ואם לא עשו כן יכול כעת לסותרם ולהניחם ולחברם למעלה זה דעתי בגוף הדין, וכן הוריתי פ"ק כמה פעמים וכבר נהגו בסוכה כזו לפני גדולי ישראל אשר היו בו לפנים ולא אמרו דבר. שו"ת האלף לך שלמה חלק אורח חיים סימן שפה

¹⁸ ואף על גב דאי שקיל לה למטה נפסלת הסוכה משום שאין לה דפנות, שברעי המטה הלא הם דפנותיה כנ"ל, לית לן בה דאגן בתר סך אזלינן למדד ממנו ולקרקעיתו עשרה, וכל היכא דשקיל לה למטה ואכתו קאי סך לא חשיבה מטה קרקעית דידה. שער הציון שם ס"ק נט

¹⁹ אף שדפנות הסוכה הם הכרעיים מ"מ מאחר שהסך אינו נסמך על המטה ולא על הכרעיים לא חשובה היא קרקעית הסוכה אלא הארץ שבה קבועים העמודים שעליהם נסמך הסך וכיון שמן הארץ עד לסך גובה י"ט כשירה אף על פי שהמטה עד לסך פחות מ"ט לית לן בה כיון דאי שקיל לה למטה איכא אויר עשרה והסוכה מתקיימת ע"י העמודים דמטה לחודא קיימא ואין הסוכה נפסלת בשביל שהכניס בה מטה ומועט אוירה. מ"ב שם ס"ק נח

²⁰ חזו"א או"ח קמג ס"ק ג

מ"ב וחזו"א שם.

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הרף היומי

מסכת סוּבָּה

להצטרפות להלכות הרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>